

## David táhne proti Amálekovi

Převod materiálu

Tomáš Pavelka

Pořadí v lekci

64

# 1 Samuelova 30

David zachraňuje zajatce

*Zdánlivě obyčejný krátký příběh, ve kterém se dá najít mnoho (snad až trochu moc najedou) morálních ponaučení. Jako jinde není hned ze všeho nutné nějaké ponaučení vyvozovat, zde se to, myslím, zrovna hodí.*

## Postehy pro uitelku

**Amálekovci vpadli do Negebu, k Siklagu. Dobyli Siklagu a vypálili jej (30,1)** Amálekovci byli zejména kočovný kmen v pouštích na jihu Izraele. Napadli Izrael, když byl vysílen cestou z Egypta během exodu. „Je vztažena ruka nad Hospodinovým trnem. Hospodin vyhlašuje boj proti Amálekovi do posledního pokolení.“ (Ex 17,16) Příkaz vyhladit Amáleka se v Písmu několikrát opakuje; že Saul ušetřil jejich krále je vlastně poátkem jeho pádu. O Amálekovcích toho z Písma zase tolik nevíme. Vidíme na nich ale, jak se jednomu celému lidskému společenství může stát, že se v něm udržují takové tradice, takové způsoby chování a vztahy k ostatním národům, že v takovém společenství nelze žít jako slušný člověk, protože platí „kdo chce s vlky žít, musí s nimi víti“. Neznamená to, že by byl jakýkoliv člověk zavržen jen proto, kde se narodil; později budeme říst o Amálekovci, žijícím v Izraeli (i když zrovna negativně). Někdy ale situace dojde tak daleko, že slušný člověk musí svůj vlastní lid a svou zemi opustit a zavrhnout, má-li si zachránit duši. V dnešním příběhu Amálekovci využili války mezi Pelištejci a Izraelem a plenili v obou oslabených zemích. Jejich hlavním znakem je tedy úskočnost, využívání neštěstí druhého, „dorážení slabších“. Dnes bychom asi charakteristický rys Amálekovců popsali jako hyenismus.

**Ženy, mladé i staré, které v něm byly, zajali. Nikoho neusmrtili. Odvedli je (30,2)** Obtížná otázka.

V protikladu k Davidovi, který při svých nájezdech hubí všechny včetně žen a dětí chování Amálekovců, kteří „nikoho neusmrtili“ přímo bije do očí. Pro biblické podání však to, že nikoho neusmrtili, všechny odvedli, je ta pravá hrůza. Nejlépe to pochopíme na divné situaci ztracených dětí, které se nikdy nenašly. Jejich rodiče žijí třeba po léta v dísu a úzkosti o tom, co zrovna teď s jejich dětmi může být, co mu kdo kde provádí. V takové chvíli by byli vděční i za to, kdyby se jejich děti našlo někde mrtvé. Jde o to, že smrt duše je vždy horší než smrt těla. Odvlečení do otroctví znamenalo nutnost sloužit cizím bohům a být zcela vydán vli svých pánů, ztratit vlastní duši. Desatero samo zakazuje vraždu (usmrcení člověka pro nějaký sobecký účel), ale už ne třeba válku. Naopak, jako hřích vždy hodný smrti, označuje krádež člověka (to je skutečný význam příkazu nepokradeš). Než člověku vzít duši, než si s ním hrát jako kočka s myší, to už je lepší jej zabít.

**Davidovi bylo velmi úzko. Lid se domlouval, že ho ukamenuje. (30,6)** Není divu. Protože David byl jednak ve službách nepřátelského Pelištského krále. To by se ještě dalo pochopit jako strategie přežití, které obyvatelé a zejména vládcové zemí při válečné hranici obvykle praktikují (např. po staletí rumunská knížata uvězněná mezi Turky a západním světem); vždy na straně toho, kdo vyhrává, protože jinak se přežít nedá. Jenže David také útočil na Amálekovce (což je ale příkaz Zákona, jak už jsme zmínili) a v době napadení města byl mimo, v boji (což je ale u válečníka opět pochopitelné, nemůže jen sedět ve městě). Ovšem to všechno, Davidovo spletené životní chování spojené s tragédií, které nyní nastala, se nakonec nasítá. Všimněme si, že když jsou lidé roztrpčeni, dovedou druhému připomenou dávno odpuštěné a zapomenuté křivdy, vytoučí člověka i to, pro co tehdy s jistým přemáháním našli pochopení. Když někdo lidi

rozřídí, vždy si zvládnou vzpomenout na všechno špatné z minulosti. Proto je velmi důležité, aby odpuštění bylo skutečné – co jednou odpustíme, má být navždy zapomenuto a nikdy nepřipomínáno; jako by se to nikdy nestalo. Proto odpuštění není jednoduchá věc a člověk by si snad někdy měl raději připustit, že neodpustil, než jakoby odpustit a poase věc zase připomínat. Kristus řekl: „Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přij a přines svůj dar.“ (Matouš 5, 23)

**David však našel posilu v Hospodinu, svém Bohu. (30,6)** Davidův triumf, jak uvidíme, přichází zrovna ve chvíli, kdy je úplně všechno špatné. Přijde o ženy, jeho vlastní lidé ho chtějí ukamenovat. V následující kapitole padne jeho nejlepší přítel Jónathan i Saul, který pro něj jaksi otcovskou postavou, u kterého stále doufal ve smíření, které nenastane. České úsloví je „nikdy není tak zle, aby nemohlo být ještě hůř“ a hodná na tom je. A přeci, Písmo nahlíží věci spíš tak, že všechny trable mají své dno; že někdy je tak zle, že už snad může být jenom lépe. Je pro nás dobré přiznat si, když jsme na dně – protože právě pak můžeme začít už jen zlepšení, alespoň malé.

**Ebjátar Davidovi efód přinesl. (30,7)** Efód, alespoň v tomto případě, byl jakýsi kapsák, ve kterém byly umístěny kamínky, znamenající buď ano, nebo ne. Když sahal poslepu do kapsáku a vytažený los ohlašoval Boží vůli. Na jiných místech má slovo efód jistě ještě jiný význam, říkalo se tak zřejmě i nějakému druhu modly. Může nám připadat cizí, že se boží vůle zjišťuje, jako by si člověk „hodil korunou“ – a právem. „Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15, 15) S Kristovým příchodem a skrze dílo Ducha svatého v církevní tradici máme mnohem větší poznání, než měli otcové. Většinu otázek po Boží vůli můžeme vyřešit z Písma a z učení církve. Co by měl člověk dělat, to už řeklo (a často vyřešilo) mnoho generací před ním. Není ve všem třeba začít na nějaký „vnitřní hlas“, aby člověk věděl co je správné. Vnitřnímu hlasu Ducha svatého je však potřeba stále naslouchat v tom, že má člověk tu správnou věc udělat.

**Pronásleduj! Jistě dostihneš a jistě všechny vysvobodíš. (30,8)** Jak rádi bychom měli tak jasné odpovědi! Jenže ve skutečnosti většinou máme. Většinou tušíme, co máme udělat, ale nechce se nám; potřebujeme, aby nás Kristus, který prožil to, co my, svým hlasem skrze Ducha utvrdil: Ano, udělej to a já budu s tebou. „Vy jste moji přátelé, řekněte-li, co vám přikazují.“ (Jan 15, 14)

Ale přece jsou chvíle, kdy prostě nevíme. Situace extrémní nejistoty a nerozhodnosti jsou dlouhodobě nesnesitelné, málo co je horší pocit. V takových, velmi závažných, omezených (!) případech je přípustné žádat Boha o vyjádření jeho vůle třeba i v tom příslušném hodu korunou – ovšem pak se i výsledku pevně držet. „Blaze tomu, kdo sám sebe neodsuzuje, když se pro něco rozhodl. Ten však, kdo pochybuje, byl by odsouzen, kdyby jedl, neboť by to nebylo z víry. A cokoli není z víry, je hřích.“ (Římanům 14, 22b-23) Jde však vždy o extrémní řešení a daleko schůdnější variantou je v případech těžkého rozhodování požádat o rozhodnutí například duchovního, presbytera, někoho z bratří a sester – a opřít se držet takového rozhodnutí a ovšem nedávat při pozdějším nezdaru vinu tomu, kdo poradil. Znovu však zdůrazňuji, jde o extrémní řešení situací, které v životě nastávají velmi zřídka. Většinou člověk má, podle toho se rozhodnout.

**David tedy vytáhl se šesti sty muži, které měl při sobě (30,9)** Všimněme si, velikost Davidovy družiny se v průběhu jeho dobrodružství prakticky nemění. Větší vojsko by možná při jeho partyzánském způsobu boje někde v jeskyních a praleskách ani nebylo praktické. Ukazuje to ale také na Davidovu věrnost starým kamarádům. Přelny jeho povodní skupiny uvidíme kolem něj i v letech jeho vlády; není nikým, kdo by staré známé pouštěl pro nové, komu by stařáci kamarádi už nebyli dost dobří (i když svou pravou ruku Jóbův doporučí svému nástupci Šalomounovi po své smrti zabít). Každý člověk je přitom schopen si za život blíže zapamatovat asi tisíc lidí, takže je možné, že David osobně znal všechny své vojáky.

**Dvě stě mužů tam zůstalo, protože byli na smrt zemdleni a nemohli už Besóřský úval přejít (30,10)**

David vyrazil na tažení *potom*, co už se z jedné bitvy vrátili. Známe ten pocit, kdy už si chceme odpočinout a najednou je před námi obrovský úkol. Uvidíme to i ze závěru příběhu, ale už zde je vidět, že pravidlo Božích bojů vždy bylo: Bojovat má ten, kdo na to má sílu. David má pochopení pro to, že někdo už prostě nemůže.

**Dali mu též pletenec sušených fik? a dva sušené hrozny. Jedl a ok?ál na duchu (30,12)** David je vále?ník, ale má pochopení pro prostou lidskou nouzi, která se žádné války ani politiky netýká, která je hlubší, všelidskou v?cí. Vzpome?me na podobenství O milosrdném Sama?anu.

Také si všimn?me, že Egypt?an „Jedl a ok?ál na duchu“ – v?c pro biblické myšlení samoz?ejmá, že vhodné jídlo je d?ležitou sou?ástí duševního stavu ?lov?ka – v?c, kterou sou?asná v?da, jako mnoho jiných v?cí, znovu pracn? objevuje. N?kdy, jsme-li skleslí, nemusí to být ani z duchovních p?í?in – prost? jen po?ádn? nejíme. Není moudré odd?lovat úpln? lidskou duši od t?la. Obojí vzájemn? souvisí, i když je duše víc, než t?lo.

**Já jsem rodem Egypt?an (30,13)** I když byl Izrael v Egypt? v zajetí, p?ece je s Egypt?any n?jak sp?ízn?n. V Zákon? stojí: „Nebudeš si hnusit Egypt?ana, nebo? jsi byl hostem v jeho zemi.“ (Dt 23,8) Písmo dokonce z?ejm? v knize P?ísloví obsahuje n?která p?ísloví i z Egypta. Izrael vychází z Egypta možná proto, že „je to podobné, ale ještě to není ono“. Egypt je jakási „p?lka pravdy“.

**byli roztažení po celé zemi, jedli, pili a oslavovali všechnu tu velikou ko?ist (30, 16)** Vyvolává to v nás p?esn? ten dojem, co má: Pocit nestydatého, bezohledného chování, kdy se roztahují, povykuji jen proto, abych zabral místa co nejvíc, chování bezduchého, hloup? hulvátského.

**Nikdo z nich nechyb?l, mladí ani sta?í, synové ani dcery, ko?ist ani cokoli jim pobrali. (30,19)** Protiklad verše 2, kde Amálekovci nikoho nezabijí, všechny dokonale zotro?í. Zde David všechny dokonale vysvobodí. Snad m?žeme tušit p?edobraz Krista, kterému se nikdo neztratí „Z t?ch, které jsi mi dal, neztratil jsem ani jednoho.“ (Jan 18, 9)

**Protože s námi nešli, nedostanou nic z ko?isti, kterou jsme získali. (30,22)** Poznáváme zlou, d?tinskou touhu n?koho vylu?ovat. Nejde o to, že bych já m?l mí?, ale aby ten druhý n?co nem?l „a? ta sousedova koza chcípne“. Proti ní se staví i desáté p?ikázání „Nepožádáš“.

**Ustanovil to jako na?ízení a ?ád pro Izraele, platný podnes. (30, 25)** Možná si vzpomeneme na podobenství o d?lnících na vinici. Jde prost? o to, jak ?íká David, že B?h dal – a i ten, kdo bojoval, m?že jen d?kovat, že v?bec získal takovou ko?ist.

**rozeslal podíly z ko?isti starším judským, svým p?átel?m, – a na všechna místa, kam David se svými muži cho?íval. (30, 26–31)** Vidíme, že David má už te? (možná už od za?átku) podporu svého kmene Juda. Po Saulov? smrti pak bude nejd?íve pouze králem nad Judou. Po smrti Šalomouna pak zase jeho d?dic bude kralovat jen nad Judou. Juda byl kmen už Jákobem zaslíbeného Mesijáše. I Kristus sám byl z kmene Judova, narodil se v Betlém? – m?st? Davidov?. Paradoxn? ale, obyvatelé Judeje pak budou nejv?tšími odp?rci Krista a slovo, které se mnoha p?ekladech Janova evangelia p?ekládá jako „Židé“ m?že stejn? tak dob?e znamenat „Judejci“ – protože Žid byl i Ježíš sám a všichni apoštolové, u?edníci a první k?es?ané.

## Osnova výkladu

1. Amálekovci jsou zbab?lci, kte?í si troufají na slabší – když Izraelští i Pelišt?jší vojáci bojují, berou jim jejich ženy a d?ti
2. Berou je do otroctví – ženy a d?ti tak nebudou moci poslouchat Hospodina, ale úpln? ve všem budou muset poslouchat zlé lidi, což je to nejhorší, co se ?lov?ku m?že stát. K?es?an si z nikoho nesmí d?lat sluhu a šikanovat slabší.
3. Všichni jsou najednou naštvaní na Davida a hned si vzpomenou na všechno špatné. K?es?an nemá druhým stále p?ipomínat jejich staré chyby a k?ivdy. Musí um?t odpustit po?ádn? – a víc už o v?ci nemluvit.
4. Když je Davidovi nejh??, myslí na Boha, že ho nikdy na dobro neopustí a když je te? tak zle, m?že být už jen líp. K?es?an nikdy nesmí ztrácet nad?ji. D?ti už te? mohou mít nejv?tší radost z toho, když se jim poda?í, co dlouho nejde – plavat, jezdit na kole, po?ítat atd.
5. Izraelci tahali losy, mi se co je správné dovíme v?tšinou p?edem – na ned?lce, ze ?tení bible, od rodi?? atd. Ale B?h nám stále musí pomoci správnou v?c opravdu ud?lat. Když si nevíme rady, máme se

zeptat rodičů, prarodičů atd. – ale pak se radou řídit. Křesťan nemá být dlouho nerozhodný, nemá mít, pro co se rozhodl.

6. David zná své kamarády a má je rád, nezlobí se, když už nikdo nemůže.
7. David pomohl neznámému člověku, protože mu ho bylo líto. Děti si sice musí dávat pozor, na dospělé, které neznají. Ale třeba dětem z jiné třídy pomoci mohou a mají. A na Egyptanu také vidíme, že kdo požádá ji, bývá veselejší (abych trochu podpořil maminky ve výchově :))
8. Amálekovci byli drzí, sprostí hulváti. Ale na každého jednou dojde. Žádný drzoun se nesmí je natrvalo.
9. Zvítání dává Boh. Když něco dostaneme, máme být rádi, že jsme to dostali a ne se starat, že má někdo menší zásluhy, nebo že dostal víc atd.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 30](#)